

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna pet-kr. 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 kr. če se tiska trikrat.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicijska na mestnem trgu h. št. 9, II. nadstropje.

Vredništvo je na mestnem trgu h. št. 9, v II. nadstropju.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja:

Za celo leto . . .	15 gl. — kr.
Za pol leta . . .	8 " — "
Za četrt leta . . .	4 " — "
Za en mesec . . .	1 " 40 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . .	13 gl. — kr.
Za pol leta . . .	6 " 50 "
Za četrt leta . . .	3 " 30 "
Za en mesec . . .	1 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. več na leto.

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob 1/2 popold.

Novo oznanilo.

VIII.

Svobodno tekmovalje.

Svoboda na vse strani! To je uzor liberalnim ekonomistom, to njih geslo napolnjuje vesoljni svet. Prost bodi v obrtniji, v kupčiji, na zemljišči, v občinah; vse ovire, ki smo jih zadnjič naštevati, morajo odpasti. Med ovirami vže omenjenimi nam je spomniti še ene. Tudi plemstvo mora pasti! Tako zahteva liberalni kapitalizem. Zato njegovi privrženci tako sičejo na plemiče, nobenega lasu ne pustijo neskrivljenega na teh „obrabljenih vitezihi srednjeveških“, ki baje ne vedó, čemu da se veselé solnčne luči. Seveda, kapitalizmu je le do premoženja, ki je v rokah plemstva. To imetje je večidel nepremakljivo, nerazdeljivo, ne more toraj postati občno in vsakemu pristopno. To pa je po načelih kapitalistov škodljivo občnemu blagostanju. Od tod si lahko vsaj po eni strani razlagamo ljuto borbo liberalcev proti rodnemu plemstvu.

Z odstranitvijo naštetih ovir je pa kapitalizem dovršil še le polovico dela. Do zdaj je odstranjeval, podiral, rušil, a od sedaj treba da zida, stavi. V tem pa so zopet zelo marljivi. Ovire so odstranjene, vse je prosto, vsak si lahko pridobi imetje, kolikor hoče in more, na razpolaganje je vsakemu vse. Bogat in revež, kmet in gospod: vsi imajo iste pravice do premoženja. Toraj za njim! Kdor je bolj uren, spreten, kdor je bolj pogumen in vztrajen, tisti si ga bode več pridobil. Prosto tekmovalje! Svobodna konkurenca! Ali ni ta svoboda vabljava? Ali te ne mika pritrditi temu načelu, ki ga oznanjuje liberalni kapitalizem? In vendar ga hočemo obsoditi, zavreči.

Da, pritrdim ti, načelo bi bilo pravo, ko

bi ne bilo le navidezno, ko bi ga ekonomisti ne rabili le za sredstvo, da ž njim lahkovernim ljudem pesek mečejo v oči in za njim svoje prave namene skrivajo. — To pa je resnično, da vsaka zmota mora imeti na sebi zrnice resnice ali vsaj nekaj resnice podobnega, sicer bi nobenega ne privabila na limanice. Tako je tudi tukaj.

Toda idimo dalje! — Najbolj marljivi, pogumni in vztrajni, pravijo, si največ pridobé, kdor ne dela, mora poginiti. To vse drugi vidijo, zato tudi hitijo za marljivimi, se učijo, urijo in delajo, da si obstanek priborijo. S tem pa, da si posamezni pomagajo, raste tudi občno blagostanje. Prodajajo se le dobri izdelki, kjer jih toliko tekmuje med soboj, ker slabih bi tako nikdo ne kupil in tudi cena se izdelkom po tem potu zniža. Dobra roba se kupuje po nizki ceni! Kaj pač hočemo še več? In potem hočemo govoriti o gospodarski krizi? In da se blagostanje tako širi, je storila svobodna konkurenca, toraj — živel svobodna konkurenca! — bi rekli, ko bi bila ona tudi v življenji take vabljava in lepa, kakor se nam kaže na papirji.

V ognju se čisti zlato. V ognju življenja se čistijo tudi načela; tu se pokaže, ali veljajo, ali ne. In kako je s svobodnim tekmovaljem v življenji? — Res je sicer, da si edino le spretni, marljivi in stanoviti ljudje pri delu pomagajo, toda to samo še ne zadostuje pri obstoječih razmerah. Vzemimo si v izgled mestnega krojača brez šivalnega stroja, ki ima vse omenjene lastnosti, on ne bode nikdar mogel tekmovali z drugimi, ki imajo stroje, da, on ne bode mogel pošteno živeti, ako nima toliko denarja, da si kupi šivalni stroj. Pred vsem je toraj treba denarja. To je pglavitna zahteva. Kdor hoče z drugimi vspešno tekmo-

vati po kapitalističnih načelih, mora imeti kapital. Kajti le kdor ima denar, lahko vsa zahteva hitro izpolni, vsako naročilo hitro izvede, le kdor ima obilo sredstev in pripomočkov, lahko tudi ceneje, lepše in hitreje dela. Kako daleč so vže iz tega ozira veliki obrtniki pred malimi, neimovitimi! Toda to še ni vse.

Kapitalizem trdi, da je z delom vsakemu prosta pot do premoženja. Toda to bi bilo v vseh slučajih le tedaj resnično, ko bi ljudje tudi res z rokami delali. A ljudje dandanes v vsem napredujejo, in tako so med drugim tudi dosegli, da splošno namesto rok delajo stroji. S strojem pa, ki deluje noč in dan, petek in svetek, človek s prostimi rokami ne more tekmovali. Kako potem je obraz in kako trudne so roke, ki vihtijo cepec po rumeni pšenici, preden je omlačenih nekaj nasadov; in kaj mlatilnica stori v tem času? Najlože in po najkrajem potu bi se tej nepriliki vsak izognil s tem, da si nakupi različnih strojev. Toda kaj! Tega vsak ne more, ker zato treba zopet denarja in zopet je le kapitalistu mogoče si vse to omisliti. — Kmetje, mali obrtniki, omejeni kupčevaleci nič ne zmorejo proti denarnim velikašem. Zastonj je ves njih napor! Prej ali slej, hočeš ali nočeš, se morajo tudi najbolj žilavi ukloniti denarnemu molo h u. — Tako se godi, da se bode slednjič pri obstoječih razmerah vse imetje zlilo v roke maloštevilnih bogatinov. In če se po svetu ozremo, vidimo, da tisti časi niso daleč. — Iz tega je slehernemu jasno, da kapitalistična načela, ki oznanjajo na videz največo svobodo, rodé v življenji največo odvisnost in slednjič popolno robstvo. — Rodno plemstvo, ki je večinoma z ljudstvom se radovalo, a tudi ljudstvo v nesrečah zdato podpiralo, hoče liberalni kapitalizem odpraviti in na njegovo

Listek.

Zrakoplovi.

(Dalje.)

Gotovo ni nikogar, ki ne bi znal, kaka je to sila, ki zrakoplov v zrak dviga, pa vendar ne bo odveč, ako v tem katero spregovorim.

Vsakdo zna, da se kos lesa, kedar ga v vodo porinemo, spet iz vode vzdigne, pa potem plava po vodi. Ali je tudi takega lesa, ki nam v vodi utone, kakor kos kamena. Zakaj jeden les na vodi plava, a drugi na dno pada? Mi pravimo, jeden les je laglji, a drugi je težji; a bolje bi bilo, ko bi rekli, da je jeden les redkeji, a drugi je gostejši. Tudi voda ima svojo težino, ali bolje, svojo gostoto. Kaj si bomo pri tem mislili, ako pravimo na primer, da je jeden les ravno tako gost kakor voda? Mislili si bomo, da je jeden liter vode ravno tako težek, kakor kos lesa, ki je kakor liter izrezan. Ako tak les vtaknemo v mirno

vodo, ostal bo tam, kjer smo ga v vodi postavili, ne bo se ni dvigal, niti na dno padal. Redkejši les takoj gori izplava, a gošči takoj na dno pade. V obče v vsaki kapljevinu utone telo, ki je od nje gošče, a dviga se na njeno površino telo, ki je reje od nje. To isto velja za uzdušnine. Na tem naravnem zakonu, ki si ga tolnačimo s privlačnostjo zemlje, osnivajo se, kakor bomo kmalu videli, tudi zrakoplovi. Znano je, da mi moremo storiti, da telo, gošče od vode, vendar na nji plava. Tako na pr. mi znamo dobro, da je železo gošče od vode; ono je sedem poti in pol gostejše od vode, pa zato železo v vodi mahoma na dno pade. Pa vendar vsi vemo, da more tudi železo na vodi plavati, saj vidimo vsaki dan, kako ogromni železni brodovi po vodi plavajo. Napravimo iz jako tanjkega železa veliko kroglo, pa nam ona ne bo v vodi utonila. Ko bi vagali kroglo, pa vagali tudi ravno tako veliko množino vode, videli bi, da je železna krogla laglja od vode, pa zato ona

na vodi plava. Krogla zavzame neki prostor, mi ta prostor imenujemo obseg krogelje. Ako je zdaj ravno tako velik obseg vode težji od krogelje, potem plava krogla na vodi. In tako vsako telo plava na vodi, samo ako je ono laglje od jednakega obsega vode.

Tudi zrak je telo. Tudi on ima svojo težino, svojo gostoto. Vsaki predmet pade iz zraka na zemljo, ako je on samo gošči od zraka. Redkejši stvari pa se dvigajo same k kvišku. Redke pare in plini dvigajo se v zrak k kvišku, a gošče pare padajo na zemljo. Ako se pri zemlji zrak ugreje, to se on razširi in postane laglji in redkejši, pa se takoj kvišku dviga. No, zrak ni vse do svoje meje nad zemljo povsod jednako gost. Čim je višina večja, tim je zrak reji. Zarad tega se lahki predmeti v zraku samo tako dolgo dvigajo, dokler ne pridejo v višino, kjer je zrak ravno tako gost, kakor so ti predmeti sami gosti. Oblaki so zdaj težji, zdaj laglji, zato se jedni nizko, jedni visoko dvigajo. Kakor železo

mesto posaja denarno plemstvo, borzne viteze, ki pa v revežu ne spoštujejo človeka, marveč vidijo le sredstvo, katero skušajo v svojo korist porabiti; da s tem reveža uničijo, zato se ne brigajo, ker jim zato manjka — srea!

Ravno s tem pa je sedaj vsemogočno vladajoči kapitalizem povzročil silen razdor v človeški družbi, propad med premožnimi in reveži, ki se vedno bolj širi in zaradi tega s tem obe stranki požreti hoče. To je doseglo pri liberalnem kapitalizmu svobodno tekmovanje!

Politični pregled.

V Ljubljani, 4. sept.

Avstrijske dežele.

V Trstu napeli so vsi v pristanišči stoječi parniki in vse druge jadranske veliko galo. Tudi mesto obleklo se je v praznično obleko. Po oglih so se nabijala dotična naznanila veseliga dogodka v nemškem in italijanskem jeziku, podpisana od c. kr. namestnika. Za Slovence ni nikdo vprašal, tem menda ni treba vedeti, kaj se godi. Quousque tandem Catilina abutere patientiam nostram! (Kako dolgo Katilina se misliš še igrati z našo potrpežljivostjo.) — Josip baron Morpurgo poklonil je 1000 goldinarjev za vstanovo zavetišča revnim dojenčkom.

Iz Laksenburga se poroča: Cesarjevičina se vrlo dobro počuti. Dete — novorojena nadvojdnja — je krepko in lepo razvito. Cesarjevič in belgiška kraljica-mati sta vedno pri Štefaniji. Zakrament sv. krsta prejela bo novorojenka v sredo ob 1. uri popoldne v Laksenburgu. K tej slovesnosti zbrala se bo vsa cesarska dvorna gospoda, duhovske, civilne in vojaške oblasti v veliki gali. Iz južnega kolodvora na Dunaji vozili se bodo posebni dvorni vlaki v Laksenburg. Zakrament podelil ji bo nj. em. kardinal knezoškof dunajski z veliko asistenco. Po končani krstni slovesnosti sprejemala bo cesarska družina čestitanja.

Dunaj, 3. septembra. Dunajčani jedva da so veselo novico zvedeli, vže so visoko v zraku cesarske in druge zastave zaplapolile. Zastopniki ptujih dvorov in konzulati razobesili so vsi zastave svojih držav. Ob 11. uri bilo je pri sv. Štefanu veliko pontifikalno opravilo. Župan Uhl zaukazal je, da se bodo v sredo povodom slovesnega krsta zvečer vse mestne hiše razsvetile in na njih zastave razobesile.

Hrvaško vprašanje ni še rešeno. 3. t. m. zborovali so zopet ogerski, skupni in avstrijski ministri pod cesarjevim predsedništvom

more na vodi plavati, tako se morejo tudi težki predmeti v zrak dvigati, ali jih moramo samo tako prirediti, da imajo velik obseg. Ako takovo razširjeno telo napolnimo z lahko paro, ali z lahkim plinom, to ono more biti laglje od istega obsega zraka, pa se ono dviga v zrak. Dvigajoč se v zrak pride takovo telo v vse redkejše sloje zraka, dokler ne pride v tak sloj, kjer je zrak ravno tako težek kakor telo. V tej višini se telo več niti ne dviga, niti ne pada, temuč visi mirno v zraku.

Na teh svojstvih se osniva tudi dviganje zrakoplovov. Montgolfier je svoj balon napolnil z razgretim zrakom. Ugret zrak se razširi in razredi, pa postane laglji. Celi balon z ugretem zrakom je bil laglji od istega obsega zunanjega hladnega zraka, pa se je zato kvišku dvigal. Ali mi imamo od ugretega zraka še lagljih stvari, kakor je na pr. vodik. Vodik je sedem potov laglji od ugretega zraka ali od razsvetnega plina, pa zato je balon laglji, ako ga napolnimo z vodikom ter se tudi mnogo više dviga. (Konec prih.)

ob 1 uri popoldne. Predmet zborovanja bil je poleg zmešnjav na Hrvaškem tudi neredi in ropanja po Madjarskem. Kraljevi komisar, ki se bo za Hrvaško nalašč za to imenoval, da bo zopet odstranjene grbe obesil, bo menda sedanjí vojaški zapovednik F. Z. M. Ramberg v Zagrebu. Cesar je dotična določila madjarskemu ministru Tiszi vže potrdil.

Hrvaškega ljudstva polastil se je skraj po celi deželi nek upor, ki se sedaj povsod pojavlja, in kterege so direktno in indirektno Madjari provzročili. Z razmetavanjem grbov se je upor pričel, po strogi sili pri iztirjevanji davkov, zlasti, ker so morali nekteri po dvakrat plačati, se je razvnel, po madjarski trmoglavosti, ktera madjarske grbe zopet obesiti misli in le še toliko časa očekava, da se cesar domov povrne, raznesla in raznetila ga je po vsi deželi. Prišlo je tako daleč, da kmetje po vaseh raz trafik grbe mečejo, na kterih ogerska krona stoji. Razban Pejačević, odločen domoljub, se je odpovedal svojemu mestu, ker neče več bratovske krvi prelivati, ki bode zavestno zopet pri ali pa po naobešanji tekla. Kajti le pod varstvom bodal bode jim mogoče grbe zopet tje obesiti, kjer so bili poprej. Nesrečni David zapustil je mesto za zmiraj, čez katero je toliko nesreče pripravil, da jo, tudi ako bi sto let še živel, in Hrvatom vse davke odpustil ali pa sam za nje plačal, komaj popravi. Kaj pa še le posledice? Ker se je grof Pejačević vsemu odrekel, odposlali bodo Madjari kraljevega komisarja v Zagreb in mu bodo vse pravice dali, da še celó z vojaki boče lahko razpolagal, le da jim ministerske ukrepe o razobešanji grbov izvrši.

Hrvatska. V „Agram. Ztg.“ je bil pred kratkem članek Miškatočiča, ki ima ta-le sklep: Nikdo ni hotel razžaliti skupnega grba, niti meriti se z vojaki. Kako hočete osetiti se nad temi, ki vas niso hoteli razžaliti? Čemu so vojaki, ko ni ga nikoga, da bi se z njimi bojeval? Zakaj ne spregovorite proste in velike besede rešitve, dva milijona duš bi jo pozdravilo z radostjo in veseljem. Ako pa hočete boj, ne bomo ga začeli lahkomišljno, marveč z zavestjo dolžnosti in s prepričanjem, da za postavbo in domovino radi žrtve prinašamo. Postava in vstava ste tla, na kterih se bomo bojevali in v Zagrebu je vse preskrbljeno, da na teh tleh dobimo pravdo. Naša zmaga je gotova. Drug članek o situaciji pa pravi, da bi se bila vsaka vstavna vlada na Ogorskem branila zadostovati tako, kakor se od bana in od hrvaške vlade tirja. Kar je temu prav, je tudi drugemu ljubo.

Grof Kálnoky in knez Bismark zapustila sta Solnograd. Prvi odpeljal se je na Dunaj, poslednji pa v Gastein.

Vnanje države.

Na Srbskem zvezali ste se radikalna in liberalna (Rističeva) stranka, da boste vspešneje delovali o bodočih volitvah. Tudi naprednjaška (vladna) ne drži križem rok.

Iz Berna (Švajcarsko), 2. sept. Danes je bila podpisana pogodba za izročitev hudodelcev med Švajco in Španjko.

Rusija obrača v poslednjem času svojo pozornost brodovju in pristaniščem v črnem morji. Viceadmiral Peščurov ogledal si je nedavno vse luke po črnem morji, ter se bo od tamkaj v Petrograd peljal pomorskemu ministru poročat, kaj in kako. Ob enem se bode pa v Petrogradu posvetovalo o bodočih korakih tikajočih se pontiškega brodovja.

Iz Pariza, 1. septembra. Oficijelni telegram iz Tamatave 26. avgusta naznanja, da je 13. julija umrla kraljica ljudstva Hovas in nastopila vlado nje stričnica pod imenom Ranavalo III. Prvi minister ostane v službi. Naznanilo iz Hue pove, da se je kralj anamitski zavezal, da noče neposrednje obćevati s kitajskim cesarjem.

Časopisi vedó povedati, da je vojaški minister general Thibaudin odložil ogledovanje vzhodne meje zaradi nujnih opravkov.

Francoski vojni minister izdal je ukaz, da, ako poslanci žele, že sedaj lahko 160.000 vojakov na odpust gre, ki bi sicer še le konec junija 1884 doslužili. Kakor se med

vrsticami bere, vojni minister in republikanska vlada za bodoče volitve menda toliko glasov potrebujejo, ako hočejo še obstati. Toraj „dulse“ in „utile“.

Španjski kralj Alfons pride 9. t. m. na Dunaj in bo na cesarskem dvoru stanoval. Mudil se bo na Dunaji osem dni.

Na Španjskem imeli so ministri 27. avgusta sejo, pri kateri je bil tudi kralj navzoč. Kralj sam je rekel, da se je ob priliki svojega popotovanja po kraljevini prepričal, da so se neredi povsod udušili. Gledé bodočega popotovanja na Nemško nasvetovali so mu ministri, naj potuje skozi Francosko tja. — Kakor se za gotovo poroča, pride kralj že 6. t. m. v Pariz.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 3. sept. („Nobile par fratrum.“) Če se dva pristrčna prijatelja zavsata, je navadno, da imajo drugi veselje ali vsaj zabavo nad njima. Celjska „deutsche Wacht“ in pa ljubljanski butelj, drugače tudi „Wochenblatt“, sta živela dozda kakor sestra in brat ter složno zabavljala in grdila Slovence, zdaj sta se pa do dobrega skavsala, čeravno menda ne za zmiraj. Bes vedi, kaj je sestri „wachterci“ na misel prišlo, da se je spravila nad kranjske nemškutarje ter jih vzela v žehto, da jih je vse sklelo. Očitala jim je nezmožnost, lenobo, nestanovitnost, nagnjenje k vskoku v narodni tabor, hrepenenje po redih in odlikovanji ter vsem tem lepim lastnostim pripisovala propadanje in propad nemčurske stranke na Kranjskem. Na zadnje se je celó tako daleč spozabila, da je rekla: ako hoče nemška (t. j. nemčurska) stranka na Kranjskem rešiti se pogina in še kedaj priti na krmilo, treba ji bo novih mož.

Novih mož! Kaj bi to ne razburilo stebrov nemčurskega poslopja, ki lahko položé roko na sree in prav z dobro vestjo rokó, da so storili vse, kar je le bilo v njihovih močéh, da bilo bi stalo nemškutarsko poslopje vsaj še ta vek, če že ne na veke. Da temu ni tako, gotovo ni njihova krivda, temu krive so druge, naravne sile, kterim vse nemčursko napenjanje in prizadevanje ni kos. A celjska sestra „wachterca“ tega ne pripozná, zato jo ljubljanski brat „Wochenblatt“ v svoji zadnji številki prav krepko lasá in za ušesa vleče, češ, da po tem takim ona prav nič ne pozná razmer po Kranjskem; naj bi pisatelj tistega hudega članka le sém na Kranjsko prišel pogledat, da bi videl, kako težavno stališče in boj ima ta stranka tukaj med tako večino Slovencev, in vrnil bi se domú z vse drugačnimi mislimi, popolnoma podučen. — Takih in enakih brusi „Wochenblatt“ celjskim in sploh štajarskim nemčurjem pod nos, zabeli pa vse to še z mastnimi ocvirki, kakoršne smo že navajeni iz cveta nemčurske kulture. (Nemška nam je draga). Prav tako! Naj se le dobro in v živo božata brat in sestra, saj sta drug drugzega vredna!

Mi dostavljamo le še to: Če bi bili Slovenci proti med njimi živečim nemčurjem in renegatom tako surovi in brezozirni, kakor so vzlasti po štajarskih gnjezdih nemčurji proti Slovincem, bilo bi vsaj na Kranjskem nemčurjev še veliko manj, ker potem bi jim res ne bilo živeti med nami.

Iz Ljutomera, 2. sept. (Miklošičeva svečanost) se je krasno izvršila pri najlepšem vremenu in vpričo ogromnega števila slovenskega ljudstva. Kakor se je bilo v vsporedu naznanilo, bil je ob 10. uri dopoldne na Kamensčaku pri Nemcu slovesen sprejem tujih

gostov, ki so se iz Ormoža pripeljali. Potem so dr. Josip Muršec služili slovesno sv. mašo, pri kateri se je pela slovenska maša komponirana od Janeza Miklošiča, brata slavljenčevega. Iz cerkve se je ljudstvo podalo na prostorni ljutomerski trg, kjer je bil postavljen oder za govornike, pevce, godce in odlične goste. Oder in hiše na trgu so bile lepo okinčane s slovenskimi, cesarskimi in štajarskimi zastavami. Ko je pevski zbor odpel Jenkovo „Molitev“, stopi na oder dr. Gregor Krek iz Gradea ter pozdravi s srčnimi besedami zastopnike slovenskega razumnštva, različnih učenih društev, zlasti zastopnike „jugoslovanske akademije“ in „Slovenske Matice“, potem našo nadepolno učečo mladino in vse poslušalce, ki s svojo navzočnostjo poveljujejo današnjo svečanost. S kratkimi besedami potem razloži pomen te svečanosti ter sklene z gromovitim „Slava“ dr. Miklošiču.

Na to so peveci peli „Lepa naša domovina“ in potem je nastopil gromovito pozdravljen od vseh navzočih č. g. župnik Božidar Rajč, ter je po svoji navadi poljudno, glasno in zanimivo razpravljal življenje in delovanje dr. Miklošiča, tako da so mu vsi poslušalci neprenehoma z „živijo“ pritrjevali. Ptujski peveci, ktere so nekateri drugi podpirali, so potem zapeli lepi zbor Nedvedov: „Mili kraj“, in godei so nekaj zagodli, in naposled stopi na oder brat dr. Miklošiča okinčan z zlatim križem, ter se je v imenu svojega brata in svoje rodovine zahvalil za to lepo počestčenje. „Ko bi moj brat danes tukaj bil, rekel je med drugim, in bi si v spominu obudil spet vse žalostne in vesele dogodbe svojega življenja, moralo bi ga to silno vznemiriti. In da se tem ognje, njega danes ni tukaj, a mesto njega jaz prinesem vsem navzočim in tudi vsem tistim, kateri so za to lepo svečanost kakšno skrb imeli, srčno zahvalo in živijo.“ Te besede so naredile na vse prijeten vtis.

Ko se je še odpela D. Jenkova „Što čutiš“, šla je večina odličnejših gostov k skupnemu obedu k gosp. Vavpotiču. Ljubljanski Sokolci z godei so šli naprej, za njimi pa dolga vrsta gostov iz vseh krajev slovenske domovine. Nad 100 gostov se je pri gosp. Vavpotiču zbralo, in kmalo je bilo vse tako navdušeno, da je napitnica za napitnico sledila spremljana z gromovitimi „živjo“. Najprej je napil dr. Krek na Njih Veličanstvo presvitlega cesarja, potem g. Kukovec dr. Miklošiču, dr. Rački, predsednik in zastopnik jugoslovanske akademije, slovanski slogi, župnik Rajč dr. Muršecu itd.

Napitnice, petje, godba in splošna dobra volja, vse je bilo vzrok, da se nekateri prav dolgo niso mogli ločiti. Tudi zvečer je bilo vse židane volje. Pri celi veselici je bil izborni red in ne najmanjša nerednost se ni prigodila. Svečanosti pri Mali nedelji na čast Antonu Krempeljnu, v Cerovu na čast Stanku Vrazu, v Središču na čast Štefanu Modrinjaku in tukaj današnja svečanost so pokazale, da je naše ljudstvo trezno, pametno, zavedno in da vé, kaj je prav in spodobno. Upamo, da je današnja Miklošičeva svečanost svoj namen popolnoma dosegla.

Od različnih krajev slovenskega sveta je prišlo obilno število telegrafskih pozdravil: od knezoškofa Jakoba Maksimiljana, iz vseh slovenskih mest, iz Lovova, iz Sofije, iz Dunaja itd. Najbolj pa je vse razveselil telegram iz Belega grada, v katerem naučni minister javlja, da je srbski kralj Milan dr. Miklošiču podelil red sv. Save I. vrste.

V dosego namena te svečanosti je tudi to veliko pripomoglo, da se je za majhno ceno dobilo dobro popisano življenje dr. Miklošiča in tudi njegova podoba.

Bog daj, da bi se mnoge želje, ki so se pri tej svečanosti slišale, tudi spolnile, in da bi še Bog dr. Miklošiča ohranil mnogo let krepkega in zdravega v svojo in njegovega naroda čast in slavo!

Hrvatska, 9. avgusta. (*Dan v Njirédzházi.*) (Dalje.) *) S tem, kakor se vidi, ni seženo v razsodbo sodnikov v Njirédzházi niti z eno besedo kritike. Sodniki so izrekli pravo po svojem prepričanju in po svoji vesti. A vkljub vsem tem je v javnem mnenju le en glas, in ta glas pravi, da tizza-eslarska pravda je oni kum, kateri še nima para. Kako bi bilo mogoče, da se tako izrazi javna prava svest, ko bi bil, kakor sosedniki, tudi javni tožnik storil svojo dolžnost! Tizza-eslarska stvar z njirédzházko razsodbo niti od daleč ni dognana. Razjasnujoči vpliv razsodbe je bil že naprej odstranjen s stališčem in obnašanjem državnega odvetništva. Navadno sprejema javno mnenje vsako osnovano proglašenje nekrivosti, zlasti pri velikih hudodelstvih, z neko zadovoljnostjo. Te zadovoljnosti takrat ni, pač pa je nasprotno od zadovoljnosti. More li se ta preočitni pokaz pripisovati morda verskim presojam ali sovraštvu našemu? Tako strastno ne zapopadajo današnji ljudje podobnih stvari, ali kar jih vzbuja, je nejasnost cele tizza-eslarske pravde. Judovski klavci niso umorili Estere, tako pravi sodnija, državno odvetništvo pa ni storilo najmanjšega poskusa, da bi bilo prenašlo, kdo jo je umoril, dasiravno je švindl s tujim mrličem vsemu svetu jasen. Javna vest, javno pravno prepričanje ne bo mirovalo, dokler se temno to vprašanje ne razjasni. Konečna razprava je dogotovljena, razsodba je izrečena, toda nasledki tega načina, kako je država v tej stvari postopala, so neizogibljivi. Kakor črv vesti v javni pravni svesti bo grizla in grizla: Kaj se je zgodilo z Estero Solimosi? kje je?

Profesor dr. Avg. Rohling na praškem vsenčilišču je že zdavno neovrgljivo dokazal v svojem „Der Talmudjude“ Christen und Juden zur Beherrschung vorgestellt, pogubnost in neumnost današnje judovske vere. Mnogim je ta knjiga popolnoma neznana, in vendar jo v sedanjih okoliščinah vsaki omikani Slovenec mora poznati, da more presojevati judovske nakane, njih politične spletke, pačenje javnega mnenja, njih apologije vsakere krivice. Človek, čitajoč govore dveh kalvinskih in treh judovskih advokatov, branečih obtožene jude, se mora nehote prijeti za glavo, da se zgodovinska fakta morejo tako pačiti. Forintne besede teh zagovornikov so vse zgodovinske resnice oznanjale kot praznoverstvo. Predrznost teh mož je presegala vse meje dopuščenosti. Ne vem, čemu bi se slovenskim čitateljem vskrščevalo poznanje „Talmudjuda“, zlasti ker ga imate že poslovenjenega v rokopisu, že pred šestim letmi vam izročena. Po naročilu sem ga prevel tudi v hrvatski jezik, ki ima zagledati svetlobo. Nevtrjetno je, kaj dela zagrebški nadrabín, ter ž njim v družbi vsi soverniki, da bi ga preprečil. „Talmudjud“ je preveden

*) Opomnimo le to, da nam je ta dopis došel že pred štirinajstimi dnevi, a tudi sedaj, ko se je zgodilo, kar je g. dopisnik takrat slutil, približujemo ga močno prikrajšanega in pristrženega, sicer bi ga brale samo tri osebe: vrednik, stavec in državni pravdnik. Tega si pa menda g. dopisnik ne želi. Vredn.

v vse slovanske jezike, tudi v bolgarski pred dvema letoma, ter v romanske zavoljo svoje kratkote in jedrnatosti. Na Nemškem, zlasti kjer se krščanski stanovalci obupno boré proti talmudojudovstvu, ne preti judovstvu, je talmudojudovska literatura ogromna.

(Konec prih.)

Domače novice.

(*O veselem dogodku v cesarjevičevi rodovini*) imamo še poročati iz Ljubljane, da je bila slovesna zahvalnica v stolni cerkvi v nedeljo zvečer, visokočast. gospod Jos. Supan so odpeli „Te Deum“, navzoči so bili vsi načelniki cesarskih in drugih uradov ter mnogo prebivalstva meščanskega vseh stanov. — Danes pa naznanja „Laibacherica“, da se je presvitli cesar po svojem generaladjutantu dal s telegramom do deželnega predsednika barona Winklerja zahvalit vsem uradom, duhovščini, društvom, deputacijam in pooblaščenem za sporočeno sočutje o veseli dogodbi v cesarjevi rodovini.

(*Bakljade in serenade*), ktero smo včeraj naznanili, sinoči ni bilo, marveč je preložena na jutrajšnji večer in to zaradi tega, ker bo jutri popoldne krst novorojene princesinje.

(„*Laibacherica*“) se v svojem včerajšnjem listu nekoliko ponorčuje z dunajsko judovsko „Wien. Allg. Ztg.“, ki ni znašla nič manjšega ko to, da je kranjski deželni predsednik baron Winkler povzročil znane nemire na Hrvaškem, in poroča, da ogerski ministerski predsednik Tizza zahteva, da se baron Winkler brž odstavi. Veče bedarije, kakor ta, si človek pač ne more izmisliti, naši nemškutarji in njihovi prijatelji na Dunaji so v svoji zagrizenosti pač že tako daleč prišli, da se jim možgani mešajo. Da se kaj takega skup skvasi in tiska, ni tako čudno, kakor to, da se najdejo ljudje, ki to bero in verjamejo, in še celo listi, ki tako neumno izmišljijo ponatiskujejo. — Odgovor „Laibacherice“ na te šušmarije je prav osoljen in muhast.

(*Deputacija veteranov*) poklonila se je danes s čestitko deželnemu predsedniku.

(*Velike vojaške vaje pri Logatci*) so odpovedane. Dosluženci pešpolka 7, 17 in 97, lovskih bataljonov 9 in 27, topniškega polka 12 ne pojdejo na odpust. Pripravljajo se na pot — na Madjarsko in Hrvaško. Natančnejega ukaza še ni — ali pa je še tajen.

(*Iz Hrvaškega*) dan na dan po dolenjski cesti preko sv. Jakopa na tržaško cesto večji in manjši konjski oddelki dohajajo.

Razne reči.

— Na Hudem (Pösendorf) v zatiški fari, kjer je bila od starodavnih časov c. kr. pošta, bode drugo polovico septembra nehala in bo z naprejšnjo postaja v Višnji gori.

— O pogrebu postamba v Višnji gori se nam poroča iz Gorice, da je bilo truplo njegovo včeraj ob 5. uri popoldne položeno v rakev samostana frančiškanskega v Kostanjici.

— Mesto Hall na Tirolskem poslalo je dva profesorja fizike, oba iz reda sv. Frančiška, v dunajsko električno razstavo, da se bosta podučila, na kak najbolj pripraven način bi se v Hallu električna razsvetljava vpeljala. Skromna učenjaka prišla sta gologlava in v sandalah pretečeni petek v razstavo, kjer ju je vsakdo z začudenjem gledal.

— Na poštne nakaznice so v novejšem času sleparji vso pozornost obrnili, ktere so ponarejali in tako erar več ali manj oškodovali. Trgovinski minister zaukazal je toraj: Poštne nakaznice, ki se glasé na „poste re-

stante" in na imena neznanih oseb, ali pa, ki so na hôtele adresirane, naj se le tedaj izplačajo, ako prejemnik svojo identiteto drugače dokaže, kakor pa le z recepisom, kajti tudi recepiši se dajo ponarediti. Ako bi se dvomilo v tem obziru, se nakaznica ne sme izplačati, in dotična pošta obrne naj se po telegrafičnem potu do one postaje, ki je nakaznico izdala, če je nakaznica tamkaj resnično vplačana bila.

— Vabilo k veselici, katero napravi čitalnica v Vipavi dne 8. septembra 1883 v svojih prostorih. Program: 1. G. Eiseenhut: „Ustaj rode“, zbor. 2. V. Lisinsky: „Tam, kjer stoji“, zbor. 3. J. Kocijančič: „Oblačku“, zbor z bariton solo. 4. „Gluh mora biti“, šaloigra v enem dejanju. 5. Šaljivi prizor. Začetek točno ob 7¹/₂ uri zvečer. Vstopnina 20 kr. sedež 20 kr., k plesu 50 kr. K tej veselici uljudno vabi čitalnični odbor.

— Iz Loke, 3. sept. se nam piše: Pri nas so včeraj popoldne na gradu močno streljali zavoljo veselega dogodka v cesarski hiši. Danes zjutraj ob 9. uri bil je Te Deum in blagoslov. Vse vrtnije so bile pričujoče in precej ljudstva.

— Na Dovjem, 3. sept. Danes ob dveh popoldne so preč. g. A. Furmayer, tukajšnji penzionirani župnik in zlatomašnik, previden s sv. zakramenti v 82. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspali. Pogreb bode v sredo ob 10. uri dopoldne. — Ranjki gospod naj bo mnogim znancem in prijateljem v molitev priporočen.

— Od električne razstave. Ptujci, ki so bili v nedeljo, 26. avgusta, dunajsko razstavo obiskali, niso se mogli zadosti načuditi, kako si naš ljubljani cesar brez straže, brez ovaduhov i. t. d. upa med tisoče in tisoče broječo množico iti, ktera mu je vsled obilne gnječe komaj za lastno osebo prostora pripraviti mogla. Lepo je bilo gledati, kako je presvitli cesar veselega lica med natlačeno množico kakor zid trdnim špalirjem po električni razstavi šetal, povsodi navdušeno pozdravljen. Tak prizor bolj glasno govori, kakor vsi jeziki.

— Grof Chambord volil je sv. očetu, kakor rimski listi pišejo, tri milijone frankov.

— „Vražja umetnost.“ Podžupan ogerske vasi Betler prišel je v Andrasijev grad in pravi, da bi rad z grofom govoril. Grof Andras se je bil pa nekaj dni prej tako prehladil, da še ni smel iz sobe. Služabniki so podžupanu toraj rekli, naj le v telefon pové, kar ima grofu povedati, in grof ga bo že slišal. Po dolgem prigovarjanju se kmet vendar le k telefonu spravi in jame vanj govoriti. Ko takoj nato grofov odgovor na lastna ušesa zasliši, strme vso sobo preišče in trdi, da mora „barátom“ grof tukaj kje skrit biti. Ko pa le nič ne najde, plah klobuček stisne in pot pod noge ubere, rekoč: „da on s tako vražjo umetnostjo neče ničesa opraviti imeti“.

— Iz Milwaukee v deželi Minesota, okrožje Wisconsin, se nam poroča, da bodo tamkaj živeči Poljaki z drugimi Slovani vred 12. dan meseca septembra prav slovesno obhajali v spomin slavnih slovanskih junakov kralja Sobieskega in njegovih zvestih pri oslobojenju Dunaja iz turskih rok.

— Potres, ki je poslednje dni po indiskem morju in sosednji zemlji veliko strahu in škode napravil, pokončal je, kakor se iz Batavije v London poroča, čez trideset tisoč ljudi.

— V gorenjem Egiptu umrlo je 2. septembra 50 ljudi, v dolgem njih. Tako se glasi telegram iz Kahire.

— Iz Aleksandrije se poroča: Po celem Egiptu umrlo je od početka epidemije pa do sedaj 27.318 oseb. Od angleške vojske pomrlo jih je 140.

— Tabaka ali duhana pokadilo se je v našem cesarstvu tostran Litave v prvih treh mesecih za 15.681.759 goldinarjev. V primeri prvih treh mesecev lanskega leta se je letos 200.000 goldinarjev več v zrak spustilo nego lani. Več kaditi začeli so Korošci in sicer za 7315 gold. Stajarci so menda denar rajši v poštne hranilnice nosili, kajti manj so za tabak izdali 14.359 gold. in Kranjci so jih

vrlo posnemali, ker tudi ti so 9132 gold. manj v dim spremenili nego prve kvatre lanskega leta.

— Od vseh vetrov vkup zneseno je osebje nemško-angleškega penzionata za dečke v Novem Jorku v Ameriki. Vodja mu je bivši avstrijski ženijski častnik; učitelj pisanja in risanja bil je svoje dni knjigovodja nekje na Českem; učitelj telovadbe bil je v Evropi nekje za domačega hlapca; učitelj ježe (jahanja) ponašal se je še ravno pred 10 leti pri dunajskih dirkah; paznik bil je v Pragi urar. Ko so se mu v Pragi vse ure vstavile, pogodil se je v Ameriki za pota pri neki blagajnici, pozneje bil natakár in ponočni čuvaj; hišni hlapec, ki gojencem čevlje in obleko snaži, imel je od leta 1868 pa do velikega poloma 1873 na Dunaji — menjalnice za denar, in profesorji, ki v tem zavodu literaturo in leposlovje predava, pravijo, da je bil član nekega potujočega — cirkusa. Vse je mogoče.

— Zdravilna cvetlica. V Tonkinu so našli zel, ki ima mnogo zdravilnih moči v sebi. Koža te zeli ozdravlja pasjo steklino, pa tudi gobe in kačji strup. Kedarkoli so jo rabili v teh boleznih, vselej je pomagala, a hud strup je, ako je prav ne rabijo. Rastlina se imenuje „Hoangan“ v anamitskem jeziku in poznali so jo le v jedni sami rodovini. Ko so pa udje te družine postali kristijanji, razodeli so skrivnost Francozom. M. Lasserteur, prej misijonar v Tonkinu, sedaj pa ravnatelj vnanjih misijonov, je to rastlino na drobno opisal.

— Vesten pivec umrl je pred nekaj dnevi v Parizu v 70. letu svoje starosti. Petdeset let je vsak dan vestno zapisoval, koliko je na dan popil „božje kapljice.“ Dan na dan je pil po štiri litre vina — kar v 50 letih 73.000 litrov nanese. Trikrat na dan je jedel in pred vsako jedjo izpil je po dva absinta, toraj na dan 6 in v 50 letih 109.500 absintov. Vrh vsega tega posrkal je pa ta „sod brez dna“ še vsak dan po dvanaest „petito verres“ (časič) likerja, kar zopet v polstoletju 219.000 časič likerja znese. Ako računimo liter vina po 40 kr., jeden absint po 5 kr. in časičo likerja tudi 5 kr., je ta „odločni sovražnik žeje“ v petdesetih letih zapil: na vino 29.200 gld., na absintu 5475 gld. in na likerji 10.950 gld., vsega vkupe 45.625 gld. Vsak dan je za samo pijačo 2 gld. 50 kr. porabil.

Telegrami „Slovenca“.

Dunaj, 4. sept. Cesarsko pismo naroča ministru Pražaku o veseli dogodbi v cesarjevičevi rodbini, naj podá naglo predloge za pomiloščenje tega posebno vrednih kaznjencev.

Cesar ustanovil je iz svojega premoženja po dve štipendiji po 300 gld. v zlatu za rudarske akademije v Ljubnem (Leoben). Pribramu in rudarski in gozdarski akademiji v Šemnicu, ki naj se zovejo „Franc-Jozefove ustanove v zlatu.“

Szigetvar, 4. sept. Judom sovražni rokodelci vlomili so in razdajali več prodajalnic trgovinskih. Policija vstrelila je dva, hudo ranila enega. Ko so dospeli huzarji, je postalo vse mirno.

Berolin, 4. sept. „Norddeutsche Ztg.“ poroča, da po novejših znamenjih se kaže, kakor da bi se poželjivost Karadjordjeviča raztezala — razen na Srbijo — tudi na druge dežele, posebno na Bolgarijo.

Hongkong, 4. sept. 15.000 kitajskih vojakov prestopilo je mejo tonkinsko in korakajo proti Hajdzoungu.

Umrli so:

V vojaški bolnišnici:
30. avg. Filip Incinger, 7. pešpolka, 21 let, vnetje grla.

V bolnišnici:

30. avg. Marija Slapničar, šivilja, 25 let, pljučna tuberkuloza.

Eksekutivne dražbe.

6. sept. 1. e. džb. pos. Karl Vičič iz Postojne, 4480 gl. Postojna.

7. sept. Relicijacija pos. France Karlin iz Stare Loke. — 1. e. džb. pos. Janez Ternak iz Bušnje vasi 1300 gl. Metlika. — 1. e. džb. pos. Ivo Žugel iz Čuril št. 18, 1425 gl. Metlika. — 1. e. džb. pos. Jurij Nemač iz Božakovo 160 gl. Metlika. — 1. e. džb. pos. Matija (Janez) Sodce iz Rozalnice 1047 gl.

Št. 12660.

Razglas.

Pri srečkanji 70 lozov mestnega ljubljanskega posojila, ki se je po načrtu vršilo 2. septembra 1883, so bile vzdignjene:

Štev. 18.554 z dobitkom 15.000 gl.

„ 17.380 „ „ 2.000 „

„ 16.681 „ „ 600 „

„ 35.769 „ „ 600 „

„ 67.317 „ „ 600 „

in št. 1069, 1398, 2015, 3374, 5265, 8375, 8927, 9363, 11.208, 12.517, 13.348, 14.101, 19.408, 22.351, 22.669, 23.032, 23.461, 23.919, 24.392, 24.761, 24.980, 25.628, 29.017, 29.733, 32.615, 34.771, 35.550, 35.858, 35.878, 37.232, 38.702, 40.982, 41.966, 43.639, 44.306, 45.027, 48.094, 51.415, 52.092, 52.854, 55.248, 55.259, 56.232, 56.309, 57.163, 57.587, 58.573, 63.298, 64.048, 65.711, 66.447, 67.302, 68.769, 69.144, 69.728, 70.406, 70.565, 70.596, 71.410, 72.117, 72.364, 73.345, 73.819, 74.257, 74.762 vsaka z dobitko 30 gld.

Do zdaj izžrebanih lozov štev. 27.083 z dobitkom 2000 gld., štev. 45.330 z dobitkom 1500 gl., št. 26.163 z dobitkom 600 gl., št. 33.724 in 57.436 vsaka z dobitkom 500 gld. in štev. 999, 1152, 1487, 2204, 2513, 2524, 2538, 2643, 2987, 3109, 3575, 3783, 4683, 5615, 7978, 8284, 9132, 9462, 10.308, 10.683, 10.868, 11.205, 11.253, 11.785, 11.837, 11.918, 12.429, 12.875, 14.811, 14.957, 15.243, 15.801, 16.750, 17.460, 17.682, 18.077, 18.452, 18.510, 19.545, 19.897, 20.033, 21.391, 21.730, 23.719, 24.420, 24.609, 25.187, 25.223, 25.608, 26.410, 27.992, 28.104, 28.845, 29.621, 29.732, 32.147, 32.542, 32.833, 34.012, 34.175, 34.329, 35.035, 36.420, 39.260, 40.100, 40.177, 44.539, 44.632, 44.781, 46.099, 46.541, 48.715, 48.885, 49.323, 49.586, 50.621, 50.728, 50.735, 50.905, 51.329, 51.429, 51.487, 52.353, 59.856, 60.137, 60.140, 60.339, 61.140, 62.962, 63.023, 64.454, 64.923, 65.026, 67.173, 70.024, 72.752, 74.475 in 74.801 vsaka z dobitkom 30 gld. še niso izplačane.

Mestni magistrat ljubljanski

dne 2. septembra 1883.

Župan: Grasselli.

Dunajska borza.

3. septembra.

Papirna renta po 100 gld.	78 gl. 30 kr.
Sreberna	78 „ 85 „
4% avstr. zlat. renta, davka prosta	99 „ 60 „
Papirna renta, davka prosta	93 „ 25 „
Ogerska zlat. renta 6%	119 „ 25 „
„ „ 4%	87 „ 35 „
„ papirna renta 5%	86 „ 10 „
Kreditne akeje	160 gld. 293 „ — „
Akeje anglo-avstr. banke	120 gld. 108 „ — „
„ avstr.-ogerske banke	835 „ — „
„ Landerbanke	108 „ 25 „
„ avst.-oger. Lloyd v Trstu	646 „ — „
„ državne železnice	323 „ — „
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	231 „ 25 „
Prior. oblg. Elizabetine zap. železnice	107 „ 20 „
„ Ferdinandove sev.	104 „ 75 „
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl. 120 „ 50 „
4% „ „ 1860	500 „ 133 „ 20 „
Državne srečke iz l. 1864	100 „ 166 „ 50 „
„ „ 1864	50 „ 166 „ — „
Kreditne srečke	100 „ 166 „ 75 „
Ljubljanske srečke	20 „ 23 „ 50 „
Rudolfove srečke	10 „ 20 „ 25 „
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.	103 „ — „
London	119 „ 80 „
Srebro	— „ — „
Ces. cekini	5 „ 65 „
Francoski napoleond.	9 „ 50 „
Nemške marke	58 „ 40 „